

152628 – پەرزەنتلىرىڭىز ناماز ئوقۇشقا سۇسلۇق قىلسا ئۇلارغا قانداق مۇئامىلىدە بولىسىز؟

سۇئال

پەرزەنتلىرىمنىڭ نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىشقا ھېرىسمەن بولىشىنى خالايمەن، چۈنكى ئۇلار بىر قېتىملىق نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلسا، يەنە بىر قېتىملىق نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلمايدۇ، ئۇلارغا دائىم نامازنى ۋاقتىدا ئوقۇش توغرىسىدا نەسىھەت قىلىمەن، جانابى ئاللاھتىن ئۇلارغا ھىدايەت تىلەيمەن. قانداق قىلغاندا ئۇلارنىڭ نامازغا قىزىقتۇرالايمەن ۋە قەلبىنى نامازغا باغلىيالايمەن؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

بىرىنچى: شەرىئەت پرىنسىپىدا نامازنىڭ ئورنى ھەممىدىن كاتتا ۋە ئۇلۇغدۇر، چۈنكى ناماز دىننىڭ ئاساسى، نىجاتلىقنىڭ بەلگىسى، تەقۋادارلىقنىڭ ئالامىتى، شۇنداقلا بەندە قىيامەت كۈنى تۇنجى قېتىم ھېساب بېرىدىغان ئەمەلدۇر. ئىنسان ھاياتىدا ناماز تولۇق بەرپا قىلىنسا باشقا ئىبادەتلەرمۇ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ تولۇق بولىدۇ، نامازدىن چاتاق چىقسا باشقا ئەمەللەرنىڭ ساغلام بولىشى كاپالەتكە ئىگە قىلىنمايدۇ.

ھەقىقەتەن پەرزەنتلەرنى توغرا بولغان ئىسلامىي تەلىم-تەربىيە ئاساسىدا يېتىشتۈرۈش ئىنتايىن مۇھىم، بولۇپمۇ ئۇلارنى نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىدىغان، سۆز-ھەرىكەتلەردە ئاللاھ تائالادىن قورقىدىغان تەقۋادار ئەۋلاتلاردىن قىلىپ تەربىيەلەش بولسا، ئاللاھ تائالانىڭ ئاتا-ئانىلارنى پەرزەنت تەربىيىسىدە توغرا يولغا مۇۋەپپەقىيەت قىلغانلىقىنىڭ ئالامىتىدۇر.

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ تەرجىمىسى: (ئى مۇھەممەد!) ئائىلەڭدىكىلەرنى (ۋە ئۈممىتىڭنى) نامازغا بۇيرۇغىن، ئۆزۈڭمۇ ئۇنى ئادا قىلىشقا چىداملىق بولغىن. [سۈرە تاھا 132-ئايەت]. يەنى: "ئى پەيغەمبەر! ئائىلەڭدىكىلەرنى نامازغا بۇيرۇغىن، ئۇلارنى پەرز-نەپلە نامازلارنى ئادا قىلىشقا ئالدېراتقىن. بىر ئىشقا بۇيرۇش بولسا، شۇ ئىش تولۇق ئادا بولىدىغان ئەمەللەرنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. شۇنداقلا، يۇقىرىقى بۇيرۇقتا نامازنى تەلىم بېرىشنى، يەنى ناماز كامىل بولىدىغان، دۇرۇس بولىدىغان ۋە ناماز بۇزۇلىدىغان بارلىق مەسىلىلەرنى تەلىم بېرىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ." [تەپسىر سەئىدى 517-بەت].

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە ئىسمائىل ئەلەيھىسسالام توغرىسىدا خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا تەرجىمىسى: ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى ناماز ئوقۇشقا بۇيرۇيتتى، پەرۋەردىگارىنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭ

رازىلىقىغا ئېرىشكەن ئىدى. [سۈرە مەريەم 55-ئايەت].

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ** تەرجىمىسى: **ئى مۆمىنلەر! ئۆزۈڭلارنى ۋە بالا - چاقاڭلارنى ئىنسان ۋە تاشلار يېقىلغۇ بولىدىغان، رەھىم قىلمايدىغان قاتتىق قول پەرىشتىلەر مۇئەككەل بولغان دوزاختىن ساقلاڭلار.** [سۈرە تەھرىم 6-ئايەت]. يەنى: "ئۇلارنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇڭلار، ئۇلارنى ئۆز ھالىغا قويۇۋەتسەڭلار، ئۇلار قىيامەت كۈنى دوزاخقا تۇتۇرۇق بولىدۇ." [تەپسىر ئىبنى كەسىر 5-توم 240-بەت].

ئەمرۇ ئىبنى شۇئەيب دادىسىدىن دادىسى بوۋىسىدىن بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **«ئەۋلادلىرىڭلارنى ئۇلار يەتتە ياشقا كىرگەندە ناماز ئوقۇشقا بۇيرۇڭلار، ئون ياشقا كىرگەندىمۇ ناماز ئوقۇمىسا ئۇلارنى ئەدەپلەڭلەر ۋە قىز-ئوغۇللارنىڭ ياتاقلىرىنى ئايرىم قىلىپ بېرىڭلار.»** [ئەبۇ داۋۇد 495-ھەدىس. ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى 6650-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەدىسنى "ئەلئىرۋا" ناملىق ئەسىرىنىڭ 247-بىتىدە سەھىھ دەپ كەلتۈرگەن].

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئى ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! ئائىلە-تاۋابىئاتىڭلارغا ئەھمىيەت بېرىڭلار، ئۇلارنىڭ ئەھۋالىدىن غاپىل بولماڭلار، ئۇلارنى ئىسلاھ قىلىش ئۈچۈن تېرىشىڭلار، ئوغۇل-قىزلىرىڭلارنى يەتتە ياشقا يەتكەندە نامازنى ئادا قىلىشقا بۇيرۇڭلار، ئون ياشقا يەتكەندىمۇ ناماز ئوقۇمىسا، ئۇلارنى ئاللاھ تائالاغا ئىتائەت قىلىدىغان ھالەتتە تەربىيەلەش ئۈچۈن يەڭگىل ئەدەپلەڭلار، ئۇلارنىڭ ھەقىقەتنى تونۇپ ئاللاھ تائالانىڭ دىنىدا مۇستەھكەم تۇرۇشى ئۈچۈن نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىشقا ئادەتلەندۈرۈڭلار، بۇ توغرىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىنمۇ سەھىھ ھەدىسلەر بايان قىلىنغان." [شەيخ ئىبنى باز پەتىۋالار توپلىمىدىن 6-توم 46-بەت].

ئىككىنچى: پەرزەنتلەرنى ئەدەپ-ئەخلاقلىق ۋە نامازنى ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلىدىغان، نامازنىڭ ئىسلامدىكى ئورنىنى قەدىرلەيدىغان قىلىپ تەربىيەلەشكە ياردىمى بولىدىغان سەۋەبلەرنىڭ مۇھىملىرىدىن بىرقانچىنى تۆۋەندە بايان قىلىمىز:

- 1-پەرزەنتلەر ئۈچۈن ئۇلارغا نامازنى ئۆز ۋاقتىدا تولۇق ئادا قىلىدىغان ئەمەلىي ئۆلگىلەرنىڭ بولىشى ئىنتايىن زۆرۈردۇر. بولۇپمۇ ئاتا-ئانىلار نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىشتا پەرزەنتلەرگە ئۆلگە بولۇشقا تىرىشىشى لازىم.
- 2- دادا ئوغۇلنى دائىم ئۆزى بىلەن بىرگە مەسچىتكە ئېلىپ بېرىشنى ئادەتلەندۈرۈشى كېرەك. شۇنىڭدەك ئانىمۇ ئۆيدە قىزلارغا نامازنى ئۆزى بىلەن بىرگە ئادا قىلىشقا بۇيرۇش لازىم.

- 3- پەرزەنتلەرگە نامازنىڭ ئەھمىيەتلىك ئەمەل ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈش بىلەن بىرگە ئۇنىڭ ئىسلام ئاساسلىرىدىن بىرى ئىكەنلىكىنى، شۇنداقلا ناماز ئوقۇماستىن دىننىڭ كامىل بولمايدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بېرىشى كېرەك.

- 4- نامازنى ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلىشقا رىغبەتلەندۈرۈش، شۇنداقلا ئاللاھ تائالانىڭ نامازنى ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلغانلار

ئۈچۈنچە نەت بىلەن ۋەدە قىلغانلىقىنى بايان قىلىپ بېرىشى كېرەك.

ئۇبادە ئىبنى سامىت رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن بۇ سۆزلەرنى ئاڭلىغانلىقىمغا گۇۋاھلىق بېرىمەن: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: **ئاللاھ تائالا بەش ۋاقىت نامازنى پەرز قىلدى. تاھارەتنى كامىل- تولۇق ئىلىپ، نامازنى تەئىدىل ئەركان ۋە خۇشۇئلىرى بىلەن ئۆز ۋاقتىدا ئادا قىلغان كىشىنى ئاللاھ تائالا كەچۈرۈم قىلىدىغانلىقىغا ۋەدە بەردى. نامازنى يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك ۋە ئۆز ۋاقتىدا تولۇق ئادا قىلمىغان كىشى ئاللاھنىڭ يۇقىرىقى ۋەدىسىگە نائىل بولمايدۇ. ئاللاھ تائالا ئۇ كىشىنى خالىسا ئەپۇ قىلىدۇ، خالىسا جازالايدۇ.** [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى. بۇ ھەدىسنى شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ ئەبۇ داۋۇتنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

كىمكى ئاللاھ تائالانىڭ ئەھدىسىگە نائىل بولۇشنى خالايدىكەن نامازنى بەرپا قىلسۇن. ئاللاھ تائالانىڭ ئەھدىسىگە نائىل بولۇشنى خالىماستىن ئۆز نەپسىنى ئاللاھنىڭ غەزىپى ۋە دەھشەتلىك ئازابىغا ئۇچرىتىشتىن قورقمايدىكەن، نامازنى تەرك قىلسۇن.

5- نامازنى ئادا قىلىشقا رىغبەتلەندۈرىدىغان ۋە ناماز ئوقۇمىغانلارنى ئاللاھ تائالانىڭ ئازابىدىن ئاگاھلاندۇرۇش توغرىسىدا بايان قىلىنغان ھەدىسلەردىن تەدرىجى بايان قىلىپ بېرىش كېرەك.

6- مۇلايىملىق ۋە مېھرىبانلىق بىلەن ۋەز- نەسىھەت قىلىش، ناماز ھەققىدىكى كىتاپچىلارنى ۋە ئۇنىڭ ئورنىنىڭ ئالىيلىقى، شەننىنىڭ كاتتىلىقىنى بايان قىلىپ بېرىدىغان ئۇنئالغۇ لېنتىلىرىنى تولۇقلاپ بېرىش ۋە ئۇنىڭدىن باشقا بارلىق مەنپەئەتلىك ۋاسىتىلەردىن پايدىلىنىش كېرەك.

7- ئەۋلادلارنى نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىدىغان ياشلار بىلەن دوستلىشىشقا قىزىقتۇرۇش، ئۇلارنىڭ قەلبىدە ياخشىلىقتا بىر- بىرى بىلەن بەسلىشىدىغان، نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىشتا تۈرتكىلىك رول ئوينايدىغان ئامىللارنى پەيدا قىلىش كېرەك.

8- ئۇلارنى نامازنى ۋاقتىدا ئادا قىلىشقا رىغبەتلەندۈرىدىغان، ئۇلارنىڭ مەنئۇيىتىنى يۇقىرى كۆتۈرىدىغان تۈرلۈك شەكىلدىكى ماددى ۋە ئەدەبىي بۇيۇملار بىلەن مۇكاپاتلاش كېرەك.

9- يۇقىرىدا ئەبۇ داۋۇدتا بايان قىلىنغان ھەدىسكە ئاساسەن، ئۇلارنى نامازغا بۇيرۇشتا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇسلۇبلىرىنى قوللىنىش كېرەك. يەتتە ياشقا يەتكەندە ئۇلارنى نامازغا بۇيرۇش، ئون ياشقا يەتكەندىمۇ نامازنى ئادا قىلمىسا، ئۇلارنى مۇۋاپىق شەكىلدە ئەدەپلەش، قايسى ئۇسۇل ئۇلارغا پايدىلىق دەپ قارالسا شۇ بويىچە ئەدەپلەش كېرەك.

10- ئۇلار نامازنى تەرك قىلغان ۋاقتىدا ياكى نامازغا سەل قاراپ ۋاقتىدا ئادا قىلمىغاندا، ئۇلارغا مۇۋاپىق ھالەتتە قاتتىقلىق قىلىش ۋە ئايرىم بىر جايدا تۇرغۇزۇش لازىم. بۇمۇ تەسىرى كۈچلۈك شۇنداقلا شەرىئەتتە كۆرسىتىلگەن ئۇسۇللارنىڭ بىرىدۇر.

11- ئۇلارنىڭ ھەق يولدا مۇستەھكەم تۇرۇشى ۋە ئاللاھ تائالادىن قورققان ھالەتتە ناماز ئوقۇيدىغان كىشىلەردىن بولۇشى

ئۈچۈن ئاللاھ تائالاغا سىغىنىپ كۆپ دۇئا قىلىش لازىم. مانا بۇ رېئاللىقتا ئەۋلادلارنى توغرا تەربىيەلەشنىڭ ئەڭ ياخشى سەۋەبلىرىدۇر. ئەمما كۆپچىلىك كىشىلەر بۇنىڭدىن غاپىل قالماقتا.

12-ئۇلار تەكرار-تەكرار نامازنى تەرك قىلىپ ياكى نامازنى ئادا قىلىشقا سۇسلۇق قىلغاندىمۇ، ئاتا-ئانىلار تىرىكمەستىن، زېرىكمەستىن ئۇلارغا تەكرار نەسىھەت قىلىش، نامازنى ئەسلىتىپ تۇرۇشى ۋە ئۇلارنىڭ توغرا يول تېپىشىدىن ئۈمىدسىزلەنمەسلىكى لازىم. چۈنكى ھېچ بىر كىشى: ئۇلارغا نەسىھەتنىڭ پايدا بېرىدىغان ۋاقىتنىڭ كەلگەن ياكى كەلمىگەنلىكىنى بىلمەيدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھدۇر.